

KARANTENEUTVALGET
Opprettet ved kongelig resolusjon 7. oktober 2005

Karanteneutvalgets årsmelding

2007

Til Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Karanteneutvalget, oppnevnt ved kongelig resolusjon 7. oktober 2005, avgir med dette sin årsmelding for 2007.

Oslo, den 08.10.2008

Endre Skjørestad (sign.)
leder

Ingeborg Moen Borgerud (sign.)
nestleder

Bjørn Solbakken (sign.)

Elsbeth Tronstad (sign.)

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	side 4
1.1 Bakgrunn	side 4
1.2 Utvalgets sammensetning	side 4
1.3 Regelverk og administrasjon	side 5
1.4 Om årsmeldingen for 2005 og 2006	side 5
1.5 Endringer i regelverket foretatt av FAD i 2007	side 6
2. Saksbehandlingen i 2007 med oversikt over avgjorte saker	side 6

Vedlegg 1: (side 8)

Retningslinjer om informasjonsplikt, karantene og saksforbud for politikere. Fastsatt av Moderniseringsdepartementet den 29. september 2005, gjeldende fra 17. oktober 2005. Revidert av Fornyings- og administrasjonsdepartementet 4. september 2007.

Vedlegg 2: (side 23)

Retningslinjer for saksbehandlingen i Karanteneutvalget og sekretariatet. Fastsatt av karanteneutvalget den 19. Oktober 2005.

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Opprettelsen av Karanteneutvalget har bakgrunn i St. meld. nr. 11 (2000 – 2001) *Om forholdet mellom embetsverk, departementenes politiske ledelse og andre samfunnsaktører* og Innst. S. nr. 175 (2000 – 2001), hvor det drøftes ulike tiltak for å sikre at overgangen mellom ulike posisjoner skjer på en måte som sikrer tilliten til forvaltningen. Med bakgrunn i dette er det fastsatt tre ulike regelverk:

- Retningslinjer for bruk av karantene ved overgang fra politisk stilling til departementsstilling. (Iverksatt 4. januar 2005).
- Retningslinjer for karantene og saksforbud for embets- og tjenestemenn ved overgang til ny stilling m.v. utenfor statsforvaltningen. (Iverksatt 15. februar 2005).
- Retningslinjer om informasjonsplikt, karantene og saksforbud for politikere, fastsatt 29. september 2005, gjort gjeldende fra 17. oktober 2005. (Revidert 4. september 2007).

Retningslinjene om informasjonsplikt, karantene og saksforbud for politikere (heretter kalt Retningslinjene) ble fastsatt på bakgrunn av en egen stortingsmelding, St. meld. nr. 23 (2004 – 2005) *Om bruk av karantene for politisk leiing i departementa ved overgang til stilling utanfor staten*. Adgangen til å ilegge karantene og saksforbud for politikere hjemles i den kongelige resolusjonen ved utnevninger av statsråder og statssekretærer, og i ansettelsesbrevet til politiske rådgivere. Informasjonsplikten er hjemlet i retningslinjene.

Ved kongelig resolusjon 7. oktober 2005 ble det oppnevnt et uavhengig utvalg, Karanteneutvalget, som skal avgjøre saker om karantene og saksforbud for politikere ved overgang til stillinger mv. utenfor statsforvaltningen.

1.2 Utvalgets sammensetning

I St.meld. nr. 23 (2004 – 2005) er det oppstilt visse krav til Karanteneutvalgets sammensetning. Utvalgets medlemmer bør ha høy integritet og troverdighet, utvalget bør ha juridisk kompetanse og ha kjennskap til offentlig og privat sektor.

Karanteneutvalget fikk på denne bakgrunn av følgende sammensetning ved kongelig resolusjon 7. oktober 2005:

Advokat Endre Skjørestad, Sandnes (leder)
Advokat Ingeborg Moen Borgerud, Bærum (nestleder)
Sorenskriver Bjørn Solbakken, Haugesund
Kommunikasjonsdirektør Elsbeth Sande Tronstad, Bærum

Utvalgs leder, Endre Skjørestad, og Elsbeth Tronstad ble oppnevnt tom. 30. april 2007. Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) har forlenget deres mandat tom. 30. april 2009. Solbakken og Borgerud ble oppnevnt tom. 30. april 2008. FAD har forlenget deres mandat tom. 30. april 2010.

1.3 Regelverk og administrasjon

Som nevnt tidligere er adgangen til å ilegge karantene og saksforbud hjemlet i kongelig resolusjon ved oppnevningen av statsråder og statssekretærer og i ansettelsesbrevet til politiske rådgivere.

Informasjonsplikten er hjemlet i Retningslinjer om informasjonsplikt, karantene og saksforbud for politikere.

Retningslinjene ble revidert av Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) 4. september 2007, jf også nedenfor. Retningslinjene er lagt ut på FADs hjemmeside på regjeringen.no:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/fad/dok/Lover-og-regler/retningslinjer/2005/Retningslinjer-om-informasjonsplikt-kara.html?id=438641&epslanguage=NO>

På den samme internettadressen finnes også et skjema som politikerne bør fylle ut når det skal reise en sak for Karanteneutvalget. Sekretariatet er lagt til Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD), og e-postadressen til utvalget og sekretariatet er: postmottak@fad.dep.no

I Karanteneutvalgets årsmelding for 2005 og 2006 (fra 17. oktober 2005 til 31. desember 2006), kapittel 1.3, er det redegjort nærmere for regelverket og tolkningen av dette:

http://www.regjeringen.no/upload/FAD/Vedlegg/Lønns-%20og%20personalpolitikk/Karanteneutvalget_Arsmelding.pdf

Karanteneutvalget har den 19. oktober 2005 fastsatt Retningslinjer for saksbehandlingen i karanteneutvalget og sekretariatet. Retningslinjene er tatt inn som vedlegg II i Karanteneutvalgets årsmelding for 2005 og 2006:

http://www.regjeringen.no/upload/FAD/Vedlegg/Lønns-%20og%20personalpolitikk/Karanteneutvalget_Arsmelding.pdf

Karanteneutvalget viser til Retningslinjer om informasjonsplikt, karantene og saksforbud for politikere, kapittel 4.2 andre avsnitt hvor det framgår at minst tre av medlemmene må delta i saksbehandlingen for at beslutningene skal være gyldige. Utvalget viser i den forbindelse til at det ikke er vedtatt noen ordning med vararepresentanter, og ber derfor FAD vurdere en slik ordning.

1.4 Om årsmeldingen for 2005 og 2006

I årsmeldingen for 2005 og 2006 reiste Karanteneutvalget to spørsmål som det bad FAD se nærmere på:

- En klargjøring av Retningslinjene, slik at det ikke var noen tvil om at også styreverv omfattes av regelverket.
- En utvidelse av saksbehandlingen for Karanteneutvalget ved førstegangsbehandling av sakene fra én uke til to uker.

1.5 Endringer i regelverket foretatt av FAD i 2007

Karanteneutvalget har merket seg at FAD den 4. september 2007 vedtok visse justeringer i Retningslinjene, som medfører at det nå går klart fram at de også omfatter styrevery.

Videre ble det fra departementets side foretatt en utvidelse av saksbehandlingsfristen for førstegangs behandling av sakene fra én uke til to uker. Departementet justerte også et par andre frister, slik at:

- Informasjonsplikten for politikerne inntreer nå senest tre uker før tiltredelse (tidligere: to uker)
- Utvalgets frist for å avgjøre saken endelig etter en eventuell uttalelse fra politikerne etter første gangs avgjørelse i utvalget, er nå fem dager (tidligere: tre dager).

Karanteneutvalget har tatt departementets endringer i Retningslinjene til etterretning.

2. Saksbehandlingen i 2007 med oversikt over avgjorte saker

Karanteneutvalget har i 2007 kun hatt fem saker til behandling. En av sakene gjaldt en overgang innenfor staten, slik at det i dette tilfellet ikke var aktuelt å vurdere karantene eller saksforbud. Denne saken tas av den grunn ikke med i statistikken.

De fire gjenstående sakene gjaldt én statsråd og to satssekretærer. For en av starsekretærene ble det behandlet to saker.

I to av sakene ble det gitt karantene i seks måneder, mens det i de to andre sakene ikke ble gitt verken karantene eller saksforbud.

Oversikt over saker i 2005/2006*) og 2007

	2005/2006	2007	Totalt
Antall saker som er behandlet			
• Overgang til ny stilling	25	2	27
• Oppstart av næringsvirksomhet	14		
• Styreverv	3	2	5
Totalt	42	4	46
Antall politikere som har hatt saker til behandling			
• Statsråder	6	1	7
• Statssekretærer	16	2	18
• Politiske rådgivere	6		
Totalt	28	3	31
Antall ilagte karantener			
• 6 måneder	5	2	7
• 4 måneder	2		
• 3 måneder	2		
• Totalt	9	2	11
Antall ilagte saksforbud **)			
• 12 måneder	1		
• 9 måneder	1		
• 6 måneder	3		
Totalt	5		5
Antall saker som er behandlet	42	4	46
Antall saker møtt med karantene og/eller saksforbud	13	2	15
Antall saker uten reaksjon	29	2	31

*) I årsmeldingen er årene 2005 og 2006 behandlet under ett, da Karanteneutvalget ble oppnevnt 7. oktober 2005.

**) I de tilfeller der det er ilagt både saksforbud og karantene, er saksforbudets lengde beregnet med utgangspunkt i fratredelsesdatoen.

Vedlegg 1:

Retningslinjer om informasjonsplikt, karantene og saksforbud for politikere

**Fastsatt av Moderniseringsdepartementet den 29. september 2005,
gjeldende fra 17. oktober 2005.**

Revidert av Fornyings- og administrasjonsdepartementet 4. september 2007.

Retningslinjer om informasjonsplikt, karantene og saksforbud for politikere ved overgang til ny stilling mv. utenfor statsforvaltningen

Innhold:

- 1. Veiledning til den enkelte politiker**
- 2. Generelt om bakgrunnen for regelverket om karantene og saksforbud**
- 3. Retningslinjene**
- 4. Andre opplysninger**
- 5. Standard skjema**

1. Veiledning til den enkelte politiker

Disse retningslinjene gjelder for statsråder, statssekretærer og politiske rådgivere, heretter kalt ”politikere”. Disse vervene er unntatt fra arbeidsmiljøloven og tjenestemannsloven og har dermed ikke vanlige arbeidskontrakter. Hjemmel for å kunne ilegge karantene, saksforbud og konvensjonalbot er tatt inn i kongelig resolusjon ved utnevning av statsråder og statssekretærer, og i ansettelsesbrevet som sendes samtlige politikere. Dette vil være en hjemmel for å ilegge karantene og/eller saksforbud i de tilfellene det er påkrevd i henhold til retningslinjene, jf pkt. 3 nedenfor.

Arbeidsgiveransvaret overfor politikere utøves av Statsministerens kontor, men i saker som gjelder karantene og/eller saksforbud, vil det være et uavhengig utvalg som har beslutningsmyndigheten, heretter kalt ”Karanteneutvalget for politikere” eller bare ”Karanteneutvalget”. Dette utvalget vil dermed ha samme myndighet overfor politikere som arbeidsgiver har overfor tjeneste- og embetsmenn i saker om karantene og saksforbud.

Karantene

Karanteneutvalget kan i særlige tilfeller bestemme at den enkelte politiker i inntil seks måneder etter fratreden og uten hensyn til av hvilken grunn vedkommende har måttet avslutte vervet, ikke kan tiltre stilling i, ha verv i, eller yte tjenester til, virksomhet utenfor statsforvaltningen. Karantene vil bare bli ilagt der det foreligger en helt konkret forbindelse mellom politikerens tidligere ansvarsområder eller arbeidsoppgaver og den aktuelle virksomhetens interesser. Det samme gjelder for virksomheter utenfor statsforvaltningen som av andre grunner har, eller kan få, særlige fordeler på grunn av vedkommendes verv som politiker.

Saksforbud

Karanteneutvalget kan bestemme at den enkelte politiker i inntil ett år etter fratreden, og uten hensyn til av hvilken grunn vervet opphører, ikke kan involvere seg i saker eller saksfelter som vedkommende har vært direkte involvert i gjennom vervet som politiker.

Informasjonsplikt

Hjemmelen for å kunne ilegge karantene og saksforbud gjelder i utgangspunktet alle politikere, men vil bare komme til anvendelse i de særlige tilfeller der dette er påkrevd i henhold til retningslinjene. Den enkelte politiker må selv vurdere om den aktuelle stillingen er av en slik karakter.

Den enkelte politiker har plikt til uoppfordret å informere Karanteneutvalget om tilbud om stillinger utenfor statsforvaltningen som vedkommende vil akseptere, med mindre det er åpenbart at karantene og saksforbud ikke vil være aktuelt. Tilsvarende informasjonsplikt gjelder også ved verv som man vil akseptere, og ved oppstart av næringsvirksomhet.

Informasjonsplikten omfatter de opplysningene som er nødvendige for at Karanteneutvalget skal kunne vurdere om karantene og/eller saksforbud skal ilegges. Det kan benyttes et eget standardskjema for dette. Fristen for å gi informasjonen er senest tre uker før en eventuell tiltredelse. Utvalget har inntil to uker til å behandle saken, inkludert et møte med politikeren dersom vedkommende ønsker det. Møtet holdes med hele eller deler av utvalget. Etter at avgjørelsen er fattet, kan vedkommende politiker i løpet av de neste fire dagene gi en uttalelse til saken. Skjer dette, skal utvalget i løpet av de neste fem dagene avgjøre saken endelig.

Godtgjørelse

Der tiltredelse i ny stilling må utsettes eller blir forhindret på grunn av karantene, har politikeren krav på godtgjørelse i henhold til Stortingets vedtak om etterlønn for karantenetilfeller.

Konsekvenser av brudd på pålagt karantene eller saksforbud og brudd på informasjonsplikten

Hvis politikeren bryter informasjonsplikten, dvs unnlater å informere om stilling, verv, eller oppstart av næringsvirksomhet som er av en slik karakter at Karanteneutvalget ville ha ilagt karantene og/eller saksforbud, kan Karanteneutvalget kreve at vedkommende betaler en konvensjonalbot tilsvarende inntil seks måneders lønn til staten.

Hvis politikeren, som er blitt ilagt karantene eller saksforbud, opptrer i strid med karantenen eller saksforbudet, kan Karanteneutvalget kreve at forholdet opphører umiddelbart, og at vedkommende betaler en konvensjonalbot tilsvarende inntil seks måneders lønn til staten. Staten kan i tillegg kreve sitt økonomiske tap erstattet etter vanlige erstatningsrettslige regler, hvis tapet er større enn konvensjonalboten.

Karanteneutvalget skal påse at konvensjonalbotens størrelse står i et rimelig forhold til politikerenes pliktbrudd.

Eventuell godtgjørelse for karantene vil ved brudd på forpliktelsene opphøre umiddelbart, og Karanteneutvalget kan på vegne av arbeidsgiver (staten) kreve tilbakebetalt den godtgjørelse som eventuelt allerede er utbetalt.

Nærmere bestemmelser følger av de til enhver tid gjeldende retningslinjer om karantene og saksforbud for politikere ved overgang til ny stilling mv. utenfor statsforvaltningen, fastsatt av Fornyings- og administrasjonsdepartementet.

2. Generelt om bakgrunnen for regelverket om karantene og saksforbud

Som et utgangspunkt må det understrekes at det er viktig med utveksling av personell mellom offentlig og privat sektor, og at det ikke bygges unødvendige barrierer. Det forutsettes at det vil være svært få situasjoner der det vil være aktuelt å benytte virkemidler som karantene eller saksforbud ved overgang til ny stilling utenfor staten. Ikke desto mindre vil det være svært viktig å benytte slike vilkår i de tilfellene der det er særlige grunner som gjør det nødvendig. Ved overgang fra statlig til private virksomheter er det viktig å opprettholde allmennhetens tillit til den offentlige forvaltning, til de offentlige embets- og tjenestemenn og til den politiske ledelsen. Integritet og upartiskhet er grunnleggende forutsetninger for offentlig virksomhet. Forvaltningen skal handle saklig, objektivt, upartisk og i samsvar med fastsatte regler, men for at tilliten skal opprettholdes er det like viktig at forvaltningen blir oppfattet slik av omgivelsene.

En arbeidsgiver vil ha en beskyttelsesverdig interesse i å sikre seg mot at forretningshemmeligheter og annen intern bedriftskunnskap blir misbrukt dersom en arbeidstaker går over i ny stilling i konkurrerende virksomhet. Dette hensynet kan begrunne karanteneklausuler for ansatte i privat virksomhet. Selv om statlige forvaltningsorganer som oftest ikke opptrer i et marked med konkurranse, kan også statlige forvaltningsorganer ha et beskyttelsesverdig behov for å benytte karantene og/eller saksforbud. Statlig forvaltning har et ansvar for å hindre at forvaltningens integritet og upartiskhet kan trekkes i tvil når embets- og tjenestemenn og politikere går over til stilling i annen virksomhet. Det er særlig tre hensyn som kan begrunne karantene og/eller saksforbud for politikere:

1) Behovet for å beskytte intern informasjon

Staten må søke å hindre at annen virksomhet får kunnskap om regjeringens og statsforvaltningens strategier og planer, som planer for politikk- eller regelutforming. Slik kunnskap kan gi et urettmessig konkurransefortrinn.

2) Behovet for å beskytte andre virksomheters forretningshemmeligheter mv.

Staten må søke å hindre at én virksomhet får tilgang til sensitiv informasjon om andre virksomheter, som forretningshemmeligheter mv. Slik kunnskap kan gi et urettmessig konkurransefortrinn.

3) Behovet for å opptre tillitvekkende

Staten må opptre ryddig for å søke å hindre mistanke om at politikere har benyttet sin stilling til å gi en virksomhet særlige fordeler. Slik mistanke kan svekke allmennhetens tillit til det politiske system og forvaltningens integritet og upartiskhet.

Retningslinjene om karantene og saksforbud skal bidra til å avverge risiko for at en bestemt virksomhet gjennom en ansettelse får urettmessige konkurransefortrinn. Retningslinjene skal også hindre mistanke om at en stilling kan være belønning for tidligere tjenester.

Retningslinjene om karantene og saksforbud kommer i tillegg til en rekke andre regler som skal ivareta forvaltningens integritet og upartiskhet, som forvaltningslovens habilitetsregler, regler om arbeidstakers lojalitetsplikt, forvaltningens alminnelige saklighetskrav (herunder læren om myndighetsmisbruk), taushetspliktbestemmelser og arbeidsgivers styringsrett.

Forvaltningslovens habilitetsregler forutsetter imidlertid at interessekonflikten er til stede allerede når avgjørelsen treffes i forvaltningen. Ved overgang til ny stilling vil en eventuell interessekonflikt typisk foreligge på et fremtidig tidspunkt, hvor ikke forvaltningslovens habilitetsregler lenger vil få anvendelse.

Lojalitetsplikten kan legge begrensninger på adgangen til å nyttiggjøre seg kunnskap som er opparbeidet hos tidligere arbeidsgiver, men det er uklart hvor langt lojalitetsplikten rekker. Taushetspliktbestemmelsen i forvaltningslovens § 13 beskytter personlige forhold og forretningshemmeligheter, men opplysninger om interne forhold i statsforvaltningen anses sjelden som taushetsbelagte forretningshemmeligheter.

3. Retningslinjene

1. Karantene

Karanteneutvalget kan i *særlige tilfeller* bestemme at en politiker i inntil seks måneder etter fratreden, ikke kan tiltre stilling i, ha verv i, eller yte tjenester til, virksomhet utenfor statsforvaltningen. Karantene vil bare bli ilagt der det foreligger en helt konkret forbindelse mellom politikerens tidligere ansvarsområder eller arbeidsoppgaver og den aktuelle virksomhetens interesser.

Karanteneutvalget kan også bestemme at en politiker i inntil seks måneder etter fratreden, ikke kan tiltre stilling i, ha verv i, eller yte tjenester til, virksomhet utenfor statsforvaltningen dersom det foreligger *særegne forhold* i tilknytning til vedkommendes tidligere ansvar og arbeidsoppgaver som har gitt eller kan gi virksomheten særlige fordeler, eller kan være egnet til å svekke tilliten til forvaltningen generelt.

Kommentarer:

Karantene innebærer at politikeren må vente med å tiltre sin nye stilling, og at vedkommende ikke kan ha kontakt med sin nye arbeidsgiver/oppdragsgiver og de ansatte der.

Visse overganger fra statlig til annen type virksomhet kan gi ny arbeidsgiver tilgang på sensitiv og/eller strategisk viktig informasjon. Det er ønskelig å unngå at slik informasjon blir kjent utad ved at den brukes til fordel for ny arbeidsgiver, noe som kan gi et uberettiget konkurransefortrinn

Overgang til "annen virksomhet" vil si overgang til både private virksomheter, uavhengige organisasjoner og virksomheter som helt eller delvis er eid av staten, som f. eks. statsforetak, særlovselskaper og statlige aksjeselskaper. Retningslinjene gjelder også overgang til styreverv, verv i frivillige organisasjoner mv. og oppstart og drift av egen næringsvirksomhet. Retningslinjene gjelder ikke overgang til partipolitisk arbeid eller politiske verv i Stortinget, kommuner og fylkeskommuner.

Karantene kan være aktuelt når ny arbeidsgiver/oppdragsgiver er eller har vært i et spesielt samhandlingsforhold til regjeringen, vedkommende departement eller dets underliggende virksomheter. I tillegg kan karantene være aktuelt for å hindre at den nye arbeidsgiveren får en uberettiget fordel i en konkurransesituasjon, for eksempel hvis politikeren har kunnskap om fortrolig bedriftsinformasjon om konkurrenter til den nye arbeidsgiveren.

Nedenfor gis det eksempler på situasjoner der det vil være naturlig for Karanteneutvalget å vurdere nærmere om karantene eller saksforbud bør benyttes. Eksempelene gir kun en anvisning på situasjoner som bør vurderes nærmere, og det må selvfølgelig foretas en konkret og streng vurdering mht. nødvendigheten av å ilegge karantene og/eller saksforbud i det enkelte tilfellet.

Karantene og saksforbud bør vurderes dersom:

- *politikeren gjennom sitt ansvar og arbeid har hatt kontinuerlig eller gjentatt kontakt med ny arbeidsgiver/oppdragsgiver.*
- *politikeren gjennom sitt ansvar og arbeid har hatt tilgang til sensitiv informasjon om konkurrentene til den nye arbeidsgiveren (forretningshemmeligheter)*
- *politikeren i løpet av det siste året har gitt råd eller tatt avgjørelser til fordel for den nye arbeidsgiveren*
- *den nye arbeidsgiveren står i et bestemt forhold til regjeringen, vedkommende departement eller dets underliggende virksomheter: som forhandlingsmotpart, blir direkte regulert av, eller mottar subsidier, lån, garantier eller annen finansiell assistanse*
- *politikeren har hatt ansvaret for politikk- og/eller regelutforming og av den grunn har spesiell kunnskap som vil være av verdi for den aktuelle arbeidsgiveren å få kjennskap til på et tidlig eller forberedende stadium (intern informasjon)*

Eksempelene ovenfor er ikke uttømmende.

Avgrensingen til "særlige tilfeller" og "særegne forhold" innebærer at det må være en helt konkret forbindelse mellom politikeren tidligere ansvar og arbeidsoppgaver og den nye arbeidsplassen og eventuelt de nye arbeidsoppgavene, hvilket tilsier at karantene kun skal brukes i unntakstilfeller og etter en streng nødvendighetsvurdering.

Det må også legges vekt på hvorvidt overgangen vil kunne svekke tilliten til forvaltningen generelt og dets politiske ledelse spesielt.

Bruk av karantene eller saksforbud skal bl.a. forhindre mistanke om at en politikers råd og avgjørelser kan ha vært påvirket av forventningene om fremtidig ansettelse hos et bestemt firma eller organisasjon, eller mistanke om at en stilling kan være belønning for tidligere tjenester.

Bruk av karantene innebærer ikke i seg selv at man finner det aktuelle ansettelsesforholdet upassende, men det indikerer at en umiddelbar overgang fra det offentlige til ny arbeidsgiver kan være svært uheldig eller anses kritikkverdig.

2. Saksforbud

En politiker kan i stedet for karantene ilegges saksforbud i inntil ett år dersom dette i tilstrekkelig grad ivaretar de hensyn man vil beskytte, jf. nr. 1. Der det er *særlig behov*, kan saksforbud i inntil ett år ilegges i tillegg til karantene. Saksforbud og karantene skal ikke kunne ilegges for mer enn ett år til sammen, regnet fra fratreden.

Med saksforbud menes et forbud mot at politikeren involverer seg i saker eller saksfelter som vedkommende har vært direkte involvert i, gjennom vervet som politiker.

Kommentarer:

Også saksforbud er et sterkt inngrep. Saksforbud er det eneste virkemiddel ved siden av karantene som kan sikre beskyttelse for statens strategiske interesse. Saksforbud kan benyttes som et alternativ til karantene, men bare dersom det er hensiktsmessig og tilstrekkelig, og dersom det er mulig å gjennomføre i praksis. Det kan ikke besluttes saksforbud dersom dette vil innebære at politikeren blir utestengt fra arbeidsoppgaver som er en sentral eller vesentlig del av den nye stillingen. I slike tilfeller vil det måtte ilegges karantene.

Saksforbud kan ilegges i stedet for eller i tillegg til karantene. Ved vurderingen av om saksforbud skal ilegges, vil de hensyn som er nevnt i merknadene til nr. 1, gjelde tilsvarende. Det skal altså gjelde en like høy terskel for å ilegge saksforbud som for å ilegge karantene. Saksforbud kan ilegges uavhengig av om politikeren går over i et ansettelsesforhold, påtar seg verv eller driver tjenesteyting.

Der man finner at det ikke er nødvendig med karantene, vil saksforbud kunne ilegges for inntil ett år regnet fra fratreden. Dersom man finner det nødvendig å ilegge karantene, vil man i tillegg kunne ilegge saksforbud utover karantenetiden dersom man finner det nødvendig for å ivareta hensynene bak bestemmelsene. Karantene og saksforbud kan til sammen ikke ilegges for mer enn ett år fra fratreden.

Saksforbud skal bare gjøres gjeldende for saker og på saksfelter politikeren var direkte og vesentlig involvert i.

3. Senere overganger

Inntil ett år etter fratreden kan karantene og saksforbud etter nr. 1 og 2 ovenfor også ilegges i de tilfeller der politikeren ikke har direkte overgang til den aktuelle stilling mv.

Kommentarer:

Karanteneutvalget har i en periode på ett år etter fratreden anledning til å ilegge karantene og saksforbud etter nr. 1 og 2. Dette betyr at det ved enhver ny stilling eller verv som tiltredes, eller ved oppstart av næringsvirksomhet, i løpet av ett år etter fratreden vil kunne bli aktuelt å benytte karantene og/eller saksforbud. Karantene og/eller saksforbud kan imidlertid ikke ilegges med virkning utover ett år etter fratreden. Dette innebærer videre at politikeren i en periode på ett år etter fratreden har plikt til å informere Karanteneutvalget dersom vedkommende vil akseptere ny stilling mv., se nærmere pkt. 4 nedenfor.

4. Informasjonsplikt

Politikeren plikter, senest tre uker før en eventuell tiltredelse, uoppfordret å gi Karanteneutvalget nødvendige opplysninger om tiltredelse av ny stilling eller verv utenfor statsforvaltningen, eller oppstart av næringsvirksomhet. Slik informasjonsplikt gjelder ikke dersom det er åpenbart at karantene eller saksforbud ikke vil være aktuelt.

Informasjonsplikten gjelder alle slike overganger innen ett år etter fratreden fra vervet som politiker.

Kommentarer:

Det er politikeren som bærer ansvaret for å vurdere om informasjonsplikten inntreffer, og eventuell informasjon sendes Karanteneutvalget ved sekretariatet i Fornyings- og administrasjonsdepartementet. Kopi sendes samtidig Statsministerens kontor.

Det er politikeren som bærer risikoen dersom vedkommende bryter informasjonsplikten, dvs. unnlater å gi informasjon om en overgang. Informasjonsplikten gjelder likevel ikke for stillinger mv. som er så uproblematiske at det er åpenbart at karantene eller saksforbud ikke

vil bli ilagt. Brudd på informasjonsplikten kan utløse konvensjonalbot, jf. pkt. 6. Det anbefales derfor å gi informasjon til Karanteneutvalget også i tilfeller hvor man er i tvil.

Informasjonsplikten gjelder i ett år fra fratreden, og den gjelder overgang til alle relevante stillinger mv. innenfor denne perioden. Informasjonsplikten gjelder ikke overgang til partipolitisk arbeid eller politiske verv i Stortinget, kommuner og fylkeskommuner.

Karanteneutvalget har utarbeidet et standard skjema som kan benyttes. Skjemaet kan fås ved henvendelse til sekretariatet, og er også vedlagt disse retningslinjene.

Fristen for å gi informasjonen er seneste tre uker før en eventuell tiltredelse. Utvalget har inntil to uker til å behandle saken, inkludert et møte med politikeren dersom vedkommende ønsker det. Møtet holdes med hele eller deler av utvalget. Etter at avgjørelsen er fattet, kan vedkommende politiker i løpet av de neste fire dagene gi en uttalelse til saken. Skjer dette, skal utvalget i løpet av de neste fem dagene avgjøre saken endelig, jf. pkt 7.

5. Godtgjørelse

Dersom det besluttes å ilegge karantene, skal politikeren motta en godtgjørelse i karantenetiden tilsvarende den nettolønn vedkommende hadde ved fratreden pluss feriepenger. Staten dekker pensjonskostnadene i karantenetiden, svarende til ordinært medlemskap i Statens Pensjonskasse/pensjonsordningen for statsråder.

I tillegg vil vedkommende i karanteneperioden være omfattet av gruppelivsforsikring tilsvarende ordningen i Statens Pensjonskasse.

Kommentarer:

En politiker som på grunn av karantene ikke kan tiltre ny stilling, eller må utsette tidspunktet for tiltredelse, har rett til godtgjørelse i karanteneperioden som kompensasjon for inntekstapet. Vilkår for å få godtgjørelse er at vedkommende politiker har fått et forpliktende tilbud om jobb og akter å tiltre stillingen.

Godtgjørelsen løper fra det tidspunktet Karanteneutvalget bestemmer.

Godtgjørelse, som i praksis vil bli tilstått i form av etterlønn, vil da utbetales i den perioden vedkommende er avskåret fra å tiltre ny stilling på grunn av karantenen. Dette innebærer at det ikke blir utbetalt godtgjørelse med grunnlag i karantenebetraktninger i de tilfellene hvor politikeren ikke får tilbud om en ny stilling mv., og derfor går uten arbeid. I disse tilfellene kan det imidlertid på vanlig måte tilstås etterlønn i inntil tre måneder i henhold til de alminnelige vilkårene for etterlønn som er omtalt i "Håndbok for politisk ledelse".

Godtgjørelsen skal svare til den nettolønningen vedkommende hadde ved fratreden tillagt feriepenger for perioden. Med nettolønn menes lønn fratrukket pensjonsinnskudd.

Arbeidsforholdet knyttet til vervet vil ikke bestå i karantenetiden, og godtgjørelsen skal ikke kompensere for andre ytelser enn lønn og feriepenger.

Vedkommende vil være omfattet av gruppelevsforsegling tilsvarende ordningen i Statens Pensjonskasse. Statsministerens kontor vil ha ansvar for å underrette Statens Pensjonskasse når en politiker har rett til godtgjørelse.

Annen inntekt vil komme til fradrag i godtgjørelsen, jf. de til enhver tid gjeldende retningslinjene for etterlønn.

6. Konvensjonalbot

Hvis en politiker bryter informasjonsplikten, dvs unnlater å informere om stilling, verv eller oppstart av næringsvirksomhet som er av en slik karakter at karantene eller saksforbud ville blitt ilagt, kan Karanteneutvalget kreve at vedkommende betaler en konvensjonalbot.

Hvis en politiker opptrer i strid med pålagt karantene eller saksforbud, kan Karanteneutvalget kreve at vedkommende betaler en konvensjonalbot.

En konvensjonalbot er en på forhånd fastsatt bot tilsvarende inntil seks måneders lønn, som betales til staten. Karanteneutvalget fastsetter botens størrelse i det enkelte tilfellet.

Kommentarer:

Med konvensjonalbot menes i dette tilfellet at arbeidstakeren plikter å betale en på forhånd fastsatt bot på inntil seks måneders lønn. Utgangspunktet er lønnen i vervet som politiker.

Karanteneutvalget skal påse at konvensjonalbotens størrelse står i et rimelig forhold til politikerens brudd på retningslinjene.

For øvrig vil Karanteneutvalget på vegne av staten kunne kreve erstatning etter alminnelige erstatningsregler, hvis tapet er større enn konvensjonalboten.

Eventuell godtgjørelse som utbetales som kompensasjon for karantene vil, ved brudd på forpliktelsene, opphøre umiddelbart, og den godtgjørelse som eventuelt er utbetalt, kan kreves tilbakebetalt. I tillegg kan Karanteneutvalget kreve at det ulovlige forholdet opphører umiddelbart.

7. Saksbehandlingen i Karanteneutvalget

Karanteneutvalget har en frist på to uker, inkludert et møte med politikeren, til å treffe beslutning om å ilegge karantene og/eller saksforbud, regnet fra det tidspunkt vedkommende har gitt nødvendige opplysninger om arbeidsforholdet, jf. pkt. 4 om informasjonsplikten. Møtet holdes med hele eller deler av utvalget.

Politikeren har en frist på fire dager til å uttale seg, regnet fra tidspunktet han blir orientert om beslutningen fra Karanteneutvalget.

Karanteneutvalget må etter uttalelsen fra politikeren foreta en ny vurdering av saken innen fem dager.

Kommentarer:

Det kan benyttes et eget standard skjema for å ivareta informasjonsplikten, jf. vedlegg.

Fristen for å gi informasjonen er senest tre uker før en eventuell tiltredelse. Utvalget har inntil to uker til å behandle saken, inkludert et møte med politikeren dersom vedkommende ønsker det. Møtet holdes med hele eller deler av utvalget.

Karanteneutvalgets beslutning om å ilegge karantene og/eller saksforbud vil ikke være enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Siden både karantene og saksforbud er inngripende virkemidler, har politikeren en anledning til å uttale seg etter at beslutning er tatt. Fristen for dette er fire dager. Hvis dette skjer, må Karanteneutvalget må foreta en ny og endelig vurdering av saken innen fem dager regnet fra tidspunktet politikernes uttalelse er mottatt av Karanteneutvalget.

4. Andre opplysninger

4.1 Nærmere om hjemmelen for karantene, saksforbud og informasjonsplikten

Karantene, saksforbud og informasjonsplikt kan bare ilegges dersom dette framgår av den kongelige resolusjonen ved utnevning av statsråder og statssekretærer eller av ansettelsesbrevet til politiske rådgivere.

I ansettelsesbrevet som sendes samtlige politikere skal det også framgå at Karanteneutvalget kan ilegge en konvensjonalbot dersom politikeren bryter karantenen, saksforbudet eller informasjonsplikten.

4.2 Nærmere om saksbehandlingen i Karanteneutvalget

Karanteneutvalget består av fire medlemmer, og avgjør saker ved alminnelig flertall. For å være beslutningsdyktig, må minst tre medlemmer delta. Lederen har dobbeltstemme ved stemmelikhet. Elektronisk saksbehandling kan benyttes.

Karanteneutvalget kan gi sekretariatet fullmakt til å behandle kurante saker, og sekretariatet tar i slike saker kun instruks fra utvalget. Karanteneutvalget avgjør hva som skal defineres som kurante saker.

Politikerne har også anledning til å be om forhåndsuttalelser. Slike saker vil bli behandlet av sekretariatet, og de vil ikke binde utvalget i fremtidige avgjørelser. Det understrekes at sekretariatet har en utstrakt veiledningsplikt.

Det gjøres også oppmerksom på at Karanteneutvalget og sekretariatet er underlagt offentlighetsloven, også i saker som gjelder forhåndsuttalelser.

Fornyings- og administrasjonsdepartementet har fullmakt til å gi supplerende saksbehandlingsregler for Karanteneutvalget.

For ordens skyld gjøres det oppmerksom på at det kan inntre begrensninger for politikere som vender tilbake til embetsverket i departementet, og vi viser her til ”Retningslinjer for bruk av karantene ved overgang fra politisk stilling til departementsstilling”.

5. Standard skjema

Standard skjema er vedlagt.

Flere eksemplarer av standard skjema kan fås ved henvendelse til sekretariatet. Skjemaet kan også lastes ned fra www.regjeringen.no/fad

Utfylt skjema sendes Karanteneutvalget ved sekretariatet:

Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Postboks 8004 Dep.

0030 OSLO

eller på e-post: postmottak@fad.dep.no

Henvendelse til sekretariatet for eventuelle spørsmål:

Tlf: 22 24 49 91 / 22 24 48 41

Telefaks: 22 24 48 14

RETNINGSLINJER FOR SAKSBEHANDLINGEN I KARANTENEUTVALGET OG SEKRETARIATET

Fastsatt av Karanteneutvalget den 19.10.2005
.....

1. Innkomne saker

Sekretariatet mottar og registrerer innkomne saker. Begjæringer om innsyn behandles etter offentlighetslovens regler. Politikerne kan benytte et standardskjema. Riktig utfyllt vil dette være tilstrekkelig for å oppfylle informasjonsplikten.

2. Saksbehandlingstid

Utvalget har inntil en uke til å behandle saken, inkludert et møte med politikeren dersom vedkommende ønsker det. Etter at avgjørelsen er fattet, kan vedkommende politiker i løpet av de neste fire dagene gi en uttalelse til saken. Skjer dette, skal utvalget i løpet av de neste tre dagene avgjøre saken endelig.

3. Møte med politikerne

Hensikten med et eventuelt møte er å klarlegge og samle inn bakgrunnsmateriale for saksbehandlingen. Møtet holdes med hele eller deler av utvalget (minimum ett medlem). Dersom ett eller flere medlemmer av utvalget har møter med politikerne, skal sekretariatet være til stede. Det kan også holdes møte etter anmodning fra utvalget/sekretariatet.

4. Uttalelser til pressen

Utvalgslederen, eller den han bemyndiger, kan uttale seg til pressen om arbeidet i Karanteneutvalget. Sekretariatet kan uttale seg om faktiske forhold og gi orienteringer om regelverket.

5. Forhåndsuttalelser

Politikerne har også anledning til å be om forhåndsuttalelser. Slike saker vil bli behandlet av sekretariatet, og de vil ikke binde utvalget i fremtidige avgjørelser. Det understrekes at sekretariatet har en utstrakt veiledningsplikt.

6. Saksbehandling

Karanteneutvalget avgjør saker ved alminnelig flertall. For å være beslutningsdyktig, må minst tre medlemmer delta i saksbehandlingen. Lederen har dobbeltstemme ved stemmelikhet. Elektronisk saksbehandling kan benyttes, og da må e-post eller telefaks benyttes. Telefonmøter kan også benyttes.

Sekretariatet legger fram forslag til beslutning i saker som skal avgjøres av utvalget.

Sekretariatet har ansvar for at alle beslutninger i utvalget blir dokumentert/protokollført.

7. Delegering av fullmakt til sekretariatet

Sekretariatet handler på fullmakt av Karanteneutvalget i faglige spørsmål.

Sekretariatet har fullmakt til å behandle følgende saker:

- a) avvise og returnere saker som ikke omfattes av regelverket, f eks overgang til stillinger innenfor statsforvaltningen
- b) avgjøre kurante saker, f eks overgang til stillinger og verv, eller oppstart av næringsvirksomhet, som er åpenbart uproblematisk i forhold til vervet som politiker

Sekretariatet skal rapportere til Karanteneutvalget om saker som er avgjort av etter fullmakt. Dette skal skje på førstkomende møte etter at avgjørelsen er tatt.

8. Tilbakemelding til politikerne

Tilbakemelding til politikerne skjer skriftlig med kopi til Statsministerens kontor.

Tilbakemeldingen skal inneholde relevante faktiske opplysninger som er vektlagt i saken, en gjengivelse av utvalgets beslutning i saken samt en begrunnelse.

Sekretariatet/Moderniseringsdepartementet underskriver og paraferer brevene.